

สภาพชุมชนทั่วไปของหมู่บ้านเกาะเตี๋ย

สภาพทั่วไปของชุมชน

การที่เราจะศึกษาพิธีกรรมหรือประเพณีทางสังคมของชุมชนใดชุมชนหนึ่งนั้นจำเป็นต้องศึกษาลักษณะทั่วไปของสังคมนั้นอย่างใกล้ชิดในด้านต่างๆ เช่น เกี่ยวกับการศึกษาพิธีบุญหลังบ้านของหมู่บ้านเกาะเตี๋ย ตำบลบางบาล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นก็จะต้องศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้านด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตำบลบางบาลเป็นตำบลหนึ่งใน 16 ตำบลของอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน

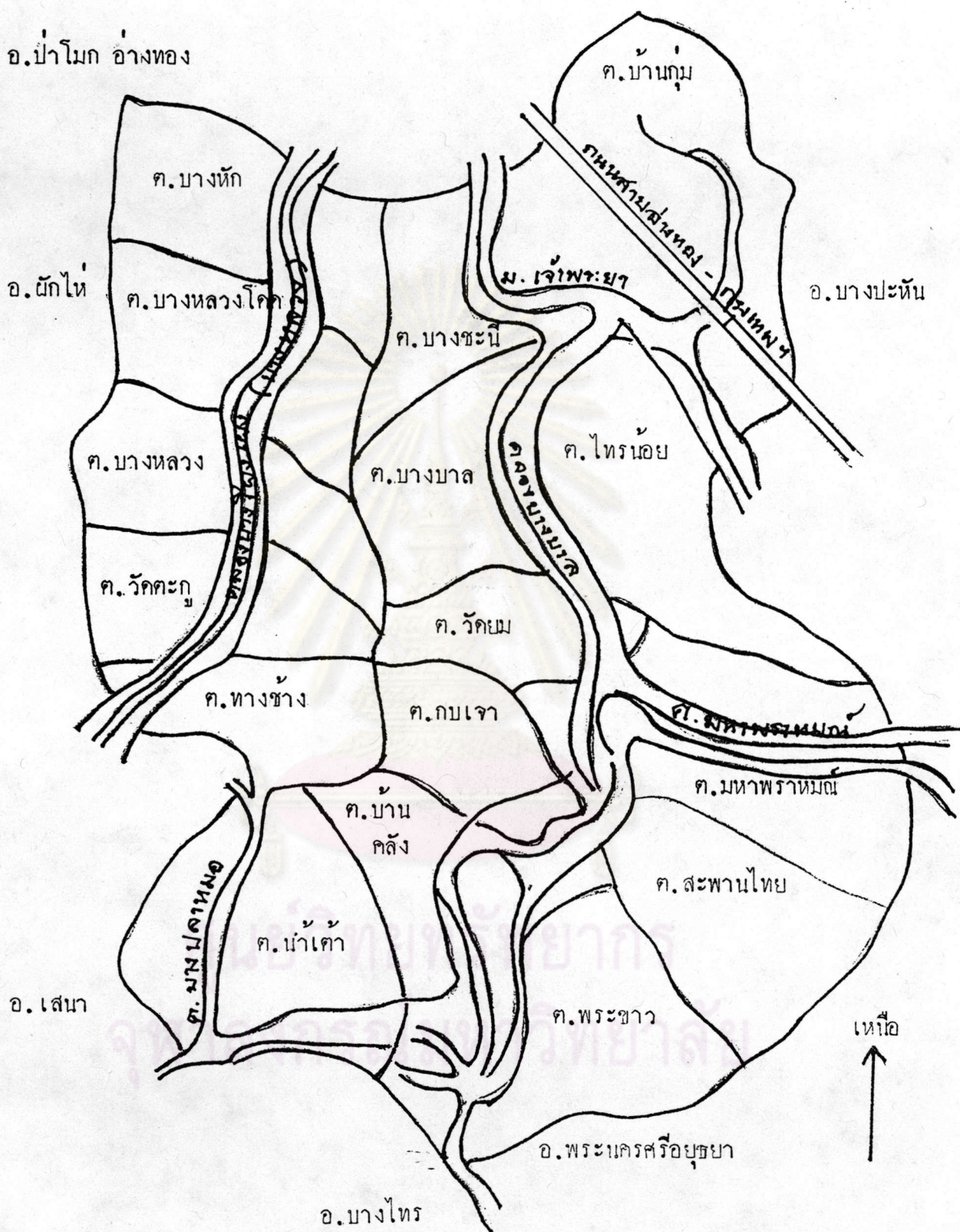
- หมู่ที่ 1 (บ้านเกาะเตี๋ย)
- หมู่ที่ 2 (บ้านบางบาล)
- หมู่ที่ 3 (บ้านบางบาล)
- หมู่ที่ 4 (บ้านบางบาล)
- หมู่ที่ 5 (บ้านบางบาล)

ตำบลบางบาล เป็นตำบลที่เคยเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ แต่สภาพที่ตั้งนั้นคับแคบ จึงได้ขยายพื้นที่โดยย้ายมาตั้งที่หมู่ 1 ตำบลมหาพราหมณ์ ซึ่งห่างจากหมู่บ้านเกาะเตี๋ย 6 กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อของตำบลมีดังนี้คือ ทิศเหนือติดตำบลบางชะนี และตำบลไทรน้อย ทิศใต้ติดตำบลวัดยมและตำบลไทรน้อย ทิศตะวันออกติดตำบลไทรน้อย และทิศตะวันตกติดตำบลบางรัก และตำบลบางหลวงโตด (ดูภาพที่ 1 หน้า 13)

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขาและป่าไม้ ประกอบด้วยแม่น้ำลำคลอง ประชากรส่วนใหญ่เป็นไทย ซึ่งทำให้เหมาะในการประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นหลัก

สำหรับหมู่บ้านเกาะเตี๋ย ชุมชนที่เลือกศึกษาในครั้งนี้เป็นชุมชนของคนไทยภาคกลางอยู่ทางทิศเหนือของตำบลอยู่ห่างจากอำเภอบางบาลไปทางทิศเหนือตามถนนคันคลองชลประทานและ

อ.ป่าโมก อ่างทอง

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งของตำบลบางบาล อำเภอบางบาล

ถนนผ่านหมู่บ้าน 6 กิโลเมตร หมู่บ้านติดกับถนนคันคลองชลประทานและมีถนนผ่านหลังบ้านของ หมู่บ้านด้วย หมู่บ้านห่างจากตัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 20 กิโลเมตร

อาณาเขต

หมู่บ้านกระเดื่องมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงดังนี้ (ดูภาพที่ 2 หน้า 15)

ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่ที่ 5 ของตำบลบางชะนี

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 2 ของตำบลบางบาล

ทิศตะวันออก ติดต่อกับคลองบางบาล ซึ่งกั้นแบ่งเขตของตำบลไทรน้อย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบางหลวงโคต และตำบลบางหลวงบางส่วน

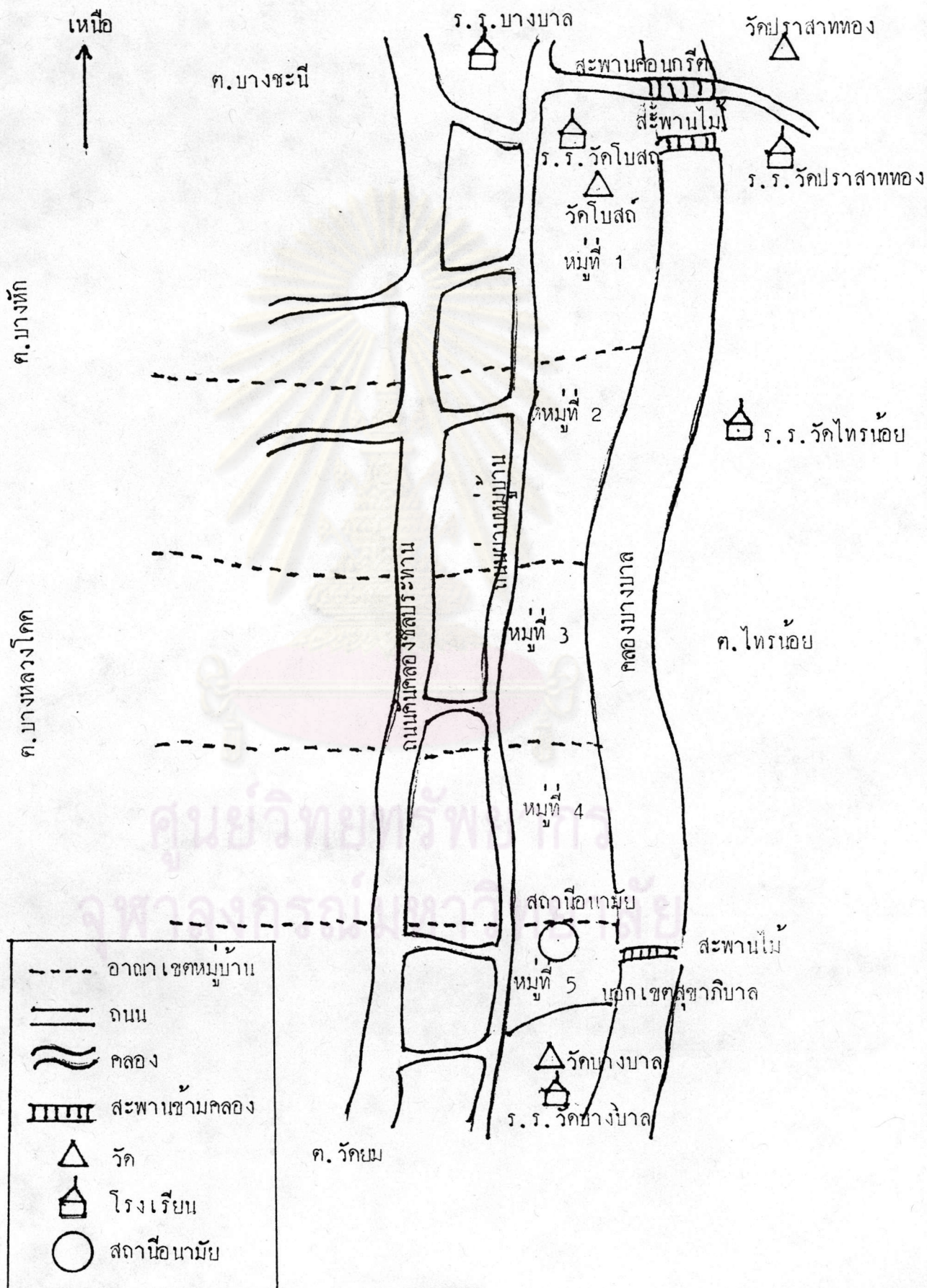
พื้นที่ของหมู่บ้านกระเดื่องเป็นที่ลุ่ม เป็นดินร่วนปนทราย จึงเหมาะแก่การทำนา นอกจากนี้ ในบริเวณที่ตอนบางส่วนจะมีการขุดหน้าดินไปทำอู่ เพราะดินส่วนนี้สามารถจับตัวยึดเกาะให้ดีเมื่อ ถูกรน้ำ และขุดน้ำไว้ได้ดี ในเขตหมู่บ้านมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ต่อมาแม่น้ำเกิดตื้นเขินแคบลงไปมากก็เลยเรียกกันในปัจจุบันว่า คลองบางบาล คลองนี้นับเป็น แหล่งที่สำคัญ ชาวบ้านใช้น้ำนี้ในชีวิตประจำวัน ส่วนในการเกษตรกรรมจะใช้น้ำจากธรรมชาติ และ จากคลองชลประทาน และใช้น้ำฝนในการบริโภคเก็บน้ำไว้ใช้ตลอดปี

การคมนาคม

หมู่บ้านกระเดื่อง มีการคมนาคมติดต่อกับอำเภอบางบาล ชาวบ้านจะเดินทางไปตัว อำเภอโดยใช้รถสองแถวที่วิ่งโดยใช้ถนนคันคลองชลประทานระหว่างหัวเวียง กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะผ่านที่ว่าการอำเภอบางบาลด้านข้าง โดยคิดค่าโดยสารจากหมู่บ้านที่อำเภอคนละ 3 บาท ตลอดสาย 6 บาท หรือเดินทางไปท่าเรือข้ามฟากอยู่ในเขตตำบลบางชะนี ที่เรียกว่า แพท่า ค่าเรือคนละ 1 บาท ไปที่วัดจุฬามณีที่จังหวัดสองแถววิ่งระหว่างวัดจุฬามณี กับจังหวัด พระนครศรีอยุธยา คิดค่าโดยสารคนละ 4 บาท หรือจะเดินจากบริเวณวัดจุฬามณีไปถนนใหญ่ จะมี รถโดยสารประจำทางวิ่งระหว่างจังหวัดอ่างทองสายใน กับกรุงเทพฯ แล้วจะมีรถสองแถวจาก ตัวจังหวัดผ่านหน้าอำเภอบางบาล

หมู่บ้านกระเดื่องติดต่อกับชุมชนภายนอกโดยมีถนนเข้าออก 2 สาย คือสายคันคลอง ชลประทานเป็นถนนดินลูกรัง ถ้าจะเข้าไปในตัวจังหวัดชาวบ้านจะไม่นิยมใช้เพราะเป็นทางอ้อม ถนนไม่ดี จะใช้ถนนสายอ่างทองสายในกับอยุธยา เป็นถนนลาดยาง และระยะทางที่ใกล้กว่าเพียง

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงอาณาเขตของหมู่บ้านกระเดื่องในตำบลบางบาล

18 กิโลเมตร ถ้าเป็นถนนคันคลองชลประทานระยะทาง 20 กิโลเมตร ตลอดทางของถนนสายคันคลองชลประทาน และอ่างทองกับอยุธยา เป็นที่นาและโรงอิฐทั้งสิ้น การคมนาคมจากหมู่บ้านใกล้เคียง หรือตำบลใกล้เคียง และในอำเภอ นอกจากรถสายหัวเวียงกับอยุธยา จะใช้รถมอเตอร์ไซด์รับจ้างราคาอยู่ที่ตกลงกันเองและรถส่วนตัว ซึ่งมีทั้งรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ส่วนบุคคล

สำหรับการคมนาคมภายในหมู่บ้านนั้นใช้การเดินทาง รถมอเตอร์ไซด์ รถจักรยานยนต์ ถนนที่ใช้ติดต่อกันภายในหมู่บ้าน และห่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางบางส่วน ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังและถนนดิน เวลาแยกเข้าไปในบ้านเรือน ส่วนการขนส่งภายในหมู่บ้าน เช่น การบรรทุกอิฐ และข้าวเปลือกใช้รถบรรทุก จากนายทุนที่ต้องการข้าวเปลือก และอิฐ จะนำรถมาบรรทุกไปเอง ส่วนข้าวเปลือกนั้นจะรับซื้อกันหรือคิดราคากันเสร็จตั้งแต่ใช้เครื่องรูดข้าวเป็นเม็ด และบรรทุกด้วยรถอีแต๋น รถที่ไทยประดิษฐ์ชาวบ้านจะเรียก รถอีแต๋น ซึ่งมาจากจังหวัดสระบุรี และจังหวัดลพบุรี เข้ามารับจ้างในหมู่บ้าน ถ้าในหมู่บ้านเองก็มีรถอีแต๋นของกำนันลลอบ ศาลาศัยเพียงคันเดียว ซึ่งซื้อมาในราคาคันละ 40,000 บาท โดยคิดค่ารูดเป็นเม็ดและบรรทุกมาที่ลานของชาวบ้านฟอนละ 2 บาท (1 ฟอน คือ ข้าวที่คนใช้แวนโอบรอบมัดข้าว)

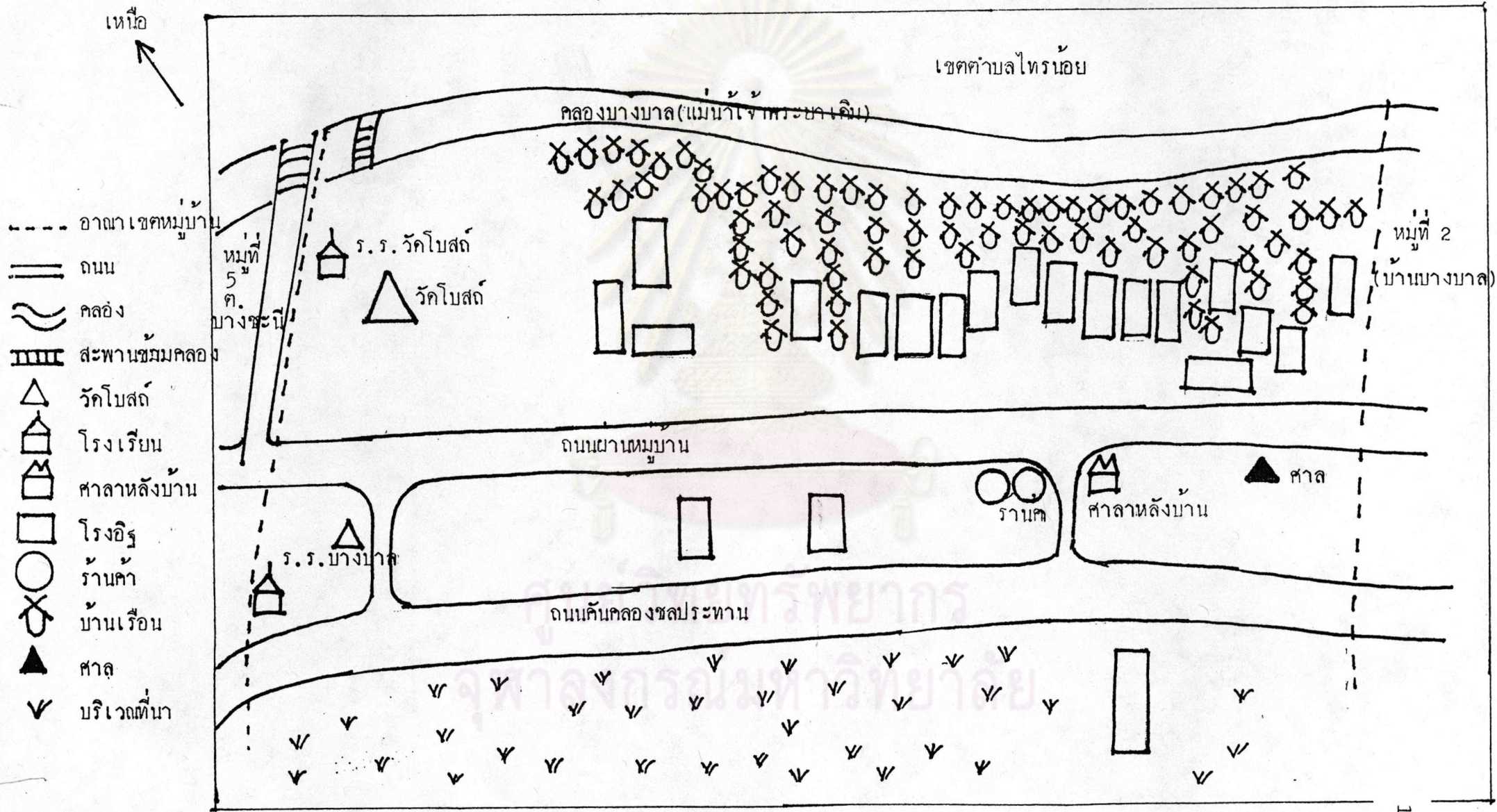
อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านกระต๊อง นอกจากจะติดต่อกับญาติพี่น้องเพื่อนบ้านใกล้เคียงในหมู่บ้านเดียวกันแล้ว ยังติดต่อสัมพันธ์กับชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงด้วยการติดต่อกัน นอกจากจะเกี่ยวกับธุรกิจการทำมาหากินแล้วยังเป็นเรื่องของความคุ้นเคยกันเป็นส่วนตัวอีกด้วย และมีบ่อยครั้งที่การติดต่อกันเป็นไปในเรื่องของการเข้าไปร่วมช่วยเหลือในพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีบวชนาค พิธีแต่งงาน งานศพ และพิธีกรรมอื่นๆ

ลักษณะของหมู่บ้านและการตั้งบ้านเรือน

หมู่บ้านกระต๊อง มีลักษณะการตั้งบ้านเรือนมีลักษณะเรียงรายกันไปตามความยาวของคลองบางบาล (แม่น้ำเจ้าพระยาเดิม) คล้ายกับหมู่บ้านภาคกลางโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เป็นญาติพี่น้องกันหรือลูกหลานที่แต่งงานแล้วแยกบ้านไปปลูกเรือนอยู่ใกล้ๆ กับบ้านของพ่อแม่บ้านเรือนกับที่นาจะแยกกันอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวหมู่บ้าน (ดูภาพที่ 3 หน้า 17)

ในทางการปกครองหมู่บ้านกระต๊องคือหมู่ที่ 1 มีเนื้อที่หมู่บ้านรวม 464 ไร่ มีกำนันเป็นผู้ปกครองหมู่บ้าน 1 คน คือ นายลลอบ ศาลาศัย

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงลักษณะการตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้าน

ถ้ามองในด้านชุมชนตามธรรมชาติ (ไม่ใช่ชุมชนในด้านการปกครองและการบริหาร) หรือมองในทางสังคม หมู่บ้านกระต๊องหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บางส่วนและหมู่ที่ 5 ของตำบลบาลชะนี้ก็นับได้ว่าเป็นชุมชนเดียวกัน เนื่องจากไม่มีเขตแบ่งที่แน่นอน และใช้สถานที่สาธารณะหลายอย่างร่วมกัน เช่น โรงเรียน วัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพิจารณาลักษณะทางสังคมของหมู่บ้าน 3 หมู่นี้ในฐานะเป็นชุมชนเดียวกัน

หมู่บ้านกระต๊องประกอบด้วยครัวเรือน 76 ครัวเรือน จำนวนประชากร 333 คน ภายในหมู่บ้านมีวัด 1 วัด เป็นวัดประจำหมู่บ้านคือ วัดโบสถ์ มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 2 โรงเรียน ตั้งอยู่ในเขตของวัด ชื่อ โรงเรียนวัดโบสถ์ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประจำอำเภอบางบาลตั้งอยู่ที่หมู่บ้านกระต๊อง ชื่อโรงเรียนบางบาล ที่อ่านหนังสือพิมพ์ที่ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง (ศาลาประจำหมู่บ้าน) มีร้านขายอาหาร 1 ร้าน ร้านค้าของชำ และขายผักสด อาหารสด อาหารแห้ง 1 แห่ง ส่วนถนนที่ผ่านหลังหมู่บ้าน มีศาลเจ้าพ่อขันทอง ชันเงิน ชันนาค

แหล่งชุมชนของหมู่บ้านอยู่ตรงบริเวณศาลาที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านบริเวณนี้จะเป็นสามแยก บริเวณนี้มีร้านค้า ร้านขายอาหาร ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ของหมู่บ้านว่า "ศาลาหลังบ้าน" ก็คือศาลาประจำหมู่บ้านที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ และใช้เป็นที่ประกอบ พิธีทำบุญหลังบ้าน รายละเอียดจะกล่าวในบทต่อไปอย่างละเอียด ซึ่งบริเวณนี้เปรียบเสมือนศูนย์กลางทางสังคมของหมู่บ้านด้วย มีร้านขายของชำ ขายอาหาร และในบริเวณศาลา ยังมีชาวบ้านมางคณำอาหาร ขนม มาขายด้วย บริเวณนี้จะเป็นที่พบปะสังสรรค์ของชาวบ้านในหมู่บ้าน

ศูนย์กลางของหมู่บ้านอีกแห่ง คือ วัดโบสถ์ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงมักมาทำบุญ และประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่วัดแห่งนี้ นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่จัดงานรื่นเริงประจำปี เช่น งานสงกรานต์ และเป็นที่พบปะกันระหว่างชาวบ้านอีกแห่งหนึ่งด้วย

ในด้านลักษณะบ้านเรือนของชาวบ้านนั้น เป็นรูปแบบทรงไทย เรือนไม้ส่วนใหญ่และเป็นบ้านทรงสมัยใหม่ คือ เป็นตึก ถ้าเป็นบ้านทรงไทยยกพื้นสูงจากดิน 2 เมตรเศษ มีเสาเรือนสูง สังเกตดูบ้านทรงไทยจะเป็นห้องโถงกว้าง และมีห้องกันชิดทางมุมหนึ่งมุมใดของตัวเรือน เรียกว่า "ในเรือน" ไม้เก็บข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้านจะมีเอกซานกว้างต่อออกจากตัวเรือนใหญ่ไปเชื่อมกับครัว หรืออีกด้านอาจจะเป็นเรือนอีกหลังหนึ่ง หลังคาบ้านมีมุงด้วยกระเบื้อง สังกะสี ชาวบ้านจะรับแขกที่มาเยี่ยมเยียนได้ดูบ้านในเวลากลางวัน และยังมีเพิงเก็บของ วางของได้ เช่น พวกเครื่องมือเครื่องใช้ และเก็บเรือยามหน้าแล้งที่เลี้ยงวัว ควาย ก็จะทำเป็นคอกไว้ ส่วนไม้ปลอยไว้

ำตุณไม่ไ้ทำล่ำ บำงบำนก็ปลุกฝักสวนคว่ำไ้คว่ำมำบำน และไ้ย่นต่น เช่น มะม่วง มะพร่ำวเป็น ส่วนใหญ่ ก็เห็นไ้ช้ดก็คือ โรงอิฐ เนื่องมำจากหมุ่บำนนี้มำอาชีพเน้นหนักในกำรทำอิฐ เรำจึงเห็น กองดิน ลำนอิฐ สำหรับทออิฐ โรงอิฐ ซึ่งสร่ำงด้ยหล่งค้ำมุงจำกเตี้ยจนเกือบตติดิน กองแกลบ และปอสำหรับหมักดิน ซึ่งเป็นสิ่งประกอบสำคัญในกำรทำอิฐเรียงร่ำยท่วไปค้ำมขำงถนนและประปนอยู่ ในเขตที่พักอำศัยของชวำบำน ย่งชว่งที่เขำเผำอิฐกันก็จะมีคว่ำนไฟจำกขี้เถ้าแกลบ ซึ่งสุ่มำห้ร้อนใน กำรเผำอิฐลอยขึ้นมำจำกโรงอิฐ บริเวณบำนนี้ไ้งหลายบรองรับน่ำฝนไ้กินตลอดปี บำนงำงบำน ก็มีร่ำวงำงบำนก็ไม่มี

ประวัติหมุ่บำน

จำกค้ำบอกเล่ำที่ผู้วิจัยไ้รับจำกกำรสัมภาษณ์หญิงชวำอ่ำย 93 ปี กล่ำวว่ำบำนกระเต็องนี้ มีมำก่อนที่ย่ำยเกิด ย่ำยเกิดที่นี้ พอจำคว่ำมไ้ก็เห็นหมุ่บำนนี้มำอยู่ล่ำแล้ว แต่อ่ำยของหมุ่บำนที่น่นอน พร่ำมกับร่ำยละเอียด ย่ำยก็เล่ำว่ำปู่ของแ่เป็นลวำเวียงจันท์ถูกกว่ำดต้อนมำไ้ที่ภูเขำทอง เป็น นื่องของย่ำยอีกคนที่ถูกกว่ำดต้อนมำเหมือนกัน และไ้ด้แต่งงำนกับคนส่งหนังสือที่เป็นคนบำนกระเต็อง เพราะเวล่ำจะส่งหนังสือหรือรับข่ำวต้อน เดินทงโดยเรือพ่ำยไ้ประหว่งบำนกระเต็องกับกรุงศรี- ออยุธยาต้อนฝำนภูเขำทองก็เลยพบกัน และมำอยู่ที่หมุ่บำนนี้ ซึ่งเป็นต่นตระกูลตั้งเดิมของหมุ่บำนและ มีกำรแต่งงำนในกลุ่มญาติ มีลูกหลำนจำนวนเพิ่มขึ้น บำนเรือนก็เพิ่มขึ้น

ส่วนชื่อหมุ่บำนปัจจุบันที่เรียกว่ำ "บำนกระเต็อง" นั้นตั้งชื่อค้ำมครกที่ช้ตำข่ำวสมัยก่อน ที่เรียกว่ำ "กระเต็อง" หมุ่บำนนี้จะมำกระเต็องตำข่ำวทุกบำนเพื่อส่งข่ำวไปเป็นเสบียงไปงำงน เมืองหลวง และยังมีเรื่องเล่ำอีกว่ำ ชวำบำนแต่ก่อนหลำนคนไ้ฟังกันต้อนมำว่ำ ที่หมุ่บำนนี้เคยขุด พบกระเต็องทองคำ แต่ก็ไม่มีใครเคยเห็นกระเต็องทองคำนี้เลย

หมุ่บำนกระเต็องเป็นหมุ่บำนที่อยู่เขตสุขขำภิบลขำงบำนล จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2500 ประกาศกระทรวงมหำตไทยในร่ำยกิจจำนเบกษำ ฉบับพิเศษเล่มที่ 74 ตอนที่ 10 ลงวันที่ 26 มกรคัม 2500 โดยก้ำหนดรวมท่งที่บำนส่วนใน 4 ตำบลรวมท่งตำบลขำงบำนลด้วย (บร่ำยย่ำย สรूपชื่อร่ำยการสุขขำภิบลขำงบำนล 2534)

อำเภอบำงบำนเป็นอำเภอนึ่งใน 16 อำเภอบของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2432 เดิมชื่อ "อำเภอส่นำน" ตั้งอยู่ในท่งที่ตำบลฝีมด (ตำบลไ้ทรน้อยปัจจุบัน) จนเมื่อ ปี พ.ศ.2453 ไ้ด้ย่ำยที่ว่ำการอำเภอบไปอยู่ในหมุ่ที่ 5 ตำบลขำงบำนลซึ่งน่ำยเขียว บำงบำน ไ้ด้ บร่ำยค้ำดินเพื่อให้ก่อสร้างที่ว่ำการอำเภอบ จึงไ้เปลี่ยนแปลงชื่อจำก "อำเภอส่นำน" มำเป็น

"อำเภอบางบาล" ตามนามสกุลของผู้บริจาคที่ดินประการหนึ่ง ซึ่งอีกประการหนึ่งได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นเขตเทศบาลตำบลตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยทรงเห็นว่า แขวงต่างๆ ยังมีพลเมืองมาก ท้องที่กว้างขวางยากแก่การปกครองดูแลทุกข์สุขประชาชน จึงให้ผู้รักษากรุงแบ่งเขตการปกครองเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยแบ่งแขวงเสนาออกเป็น 4 แขวง คือ แขวงเสนาใหญ่ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นอำเภอผักไห่) แขวงเสนากลาง (ต่อมาเปลี่ยนเป็นอำเภอเสนา) แขวงเสนาน้อยตอนเหนือเป็นเสนาน (ต่อมาเปลี่ยนเป็นอำเภอบางบาล) และแขวงเสนาน้อยตอนใต้เป็นเสนาน้อย (ต่อมาเปลี่ยนเป็นอำเภอบางไทร)

จากการที่ได้แบ่งแขวงเสนาออกเป็น 4 แขวงอาจทำให้การเรียกชื่อทางการปกครองในระยะต่อมาเกิดการสับสนจึงได้เปลี่ยนชื่ออำเภอเสียใหม่เพื่อสะดวกขึ้นจนเมื่อปี พ.ศ.2514 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งในหมู่ที่ 1 ตำบลมหาพราหมณ์ เนื่องจากสภาพคมนาคมและการปกครองไม่สะดวก และผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอคนแรกของอำเภอบางบาล คือหลวงอินทรวรรักษาอยู่ในตำแหน่งปี พ.ศ.2439-2441 จนถึงปัจจุบัน อำเภอบางบาลมีนายอำเภอทั้งหมด 44 คน และคนที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันคือ นายพงศ์พันธ์ ตันติกุล (รายงานชื่อราชการอำเภอบางบาล 2534)

กำนันคนปัจจุบันของตำบลบางบาลคือ นายลออ ศาลาศัย สำหรับหมู่บ้านกระเดื่องนั้น เดิมนายลออ ศาลาศัย เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ.2528 ต่อจากนายศิริ ทรัพย์มูล ผู้ใหญ่บ้านคนเดิม ซึ่งอายุมากแล้วจึงลาออก พอปี พ.ศ.2529 ได้รับเลือกเป็นกำนันของตำบลบางบาล

ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมี 1 คน คือ นายสมาน ทรัพย์มูล เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาประมาณ 15 ปีแล้ว เพราะเป็นลูกชายของผู้ใหญ่บ้านคนเดิมคือ นายศิริ ทรัพย์มูล

ปัจจุบันบ้านกระเดื่องทุกบ้านมีไฟฟ้าใช้ ซึ่งเริ่มมีไฟฟ้าใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ.2515 ทุกครัวเรือนมีโทรทัศน์คู่ การคมนาคมสะดวกขึ้นมีรถนำของอุบิภาค บริษัทเข้ามาขายในหมู่บ้าน เครื่องใช้ในการเกษตรกรรมทันสมัยขึ้น เช่น รถแทรกเตอร์ เครื่องนวดข้าว ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เครื่องตัดข้าว แม้ชาวบ้านจะยอมรับเอาความทันสมัยทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังถือความเชื่อดั้งเดิมตลอดจนปฏิบัติตามประเพณีพิธีกรรมของตน

ลักษณะทางประชากร การศึกษา สาธารณสุขและสื่อมวลชน

ลักษณะทางประชากร

จำนวนประชากรของหมู่บ้านกระเตื้อง จากสถิติทะเบียนราษฎร พ.ศ.2533 พบว่าบ้านกระเตื้องประกอบด้วยจำนวนครัวเรือน 76 ครัวเรือน จำนวนประชากร 333 คน เป็นชาย 151 คน และเป็นหญิง 182 คน (ตารางแสดงประชากร หน้า 21)

ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคนไทยภาคกลาง ภาษาที่ใช้พูดในหมู่บ้านเป็นภาษาไทย

ตารางแสดงประชากรของหมู่บ้านกระเตื้อง (2534)

กลุ่มอายุ	ชาย	หญิง	รวม
1 - 10	19	29	48
11 - 20	25	34	59
21 - 30	16	12	28
31 - 40	18	21	39
41 - 50	19	23	42
51 - 60	13	13	26
61 - 70	26	30	56
71 - 80	15	16	31
80 ขึ้นไป	-	4	4
รวมทั้งหมด	151	182	333

(จากการสำรวจของนายสมาน ทรัพย์มูล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)

การศึกษา

หมู่บ้านกระเบื้องมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 1 โรงเรียน คือโรงเรียนวัดโบสถ์ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2477 ครูใหญ่คนแรกคือนายเลื่อน ทิพย์ประไพ เป็นครูใหญ่ 18 ปี (2477-2495) เป็นโรงเรียนอยู่ภายในอาณาเขตของวัดโบสถ์เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษา ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนครู 11 คน เป็นครูผู้ชาย 3 คน ครูผู้หญิง 8 คน ครูในโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน 3 คน ครูหมู่บ้านอื่น 8 คน

มีชั้นเรียนทั้งหมด 8 ชั้นเรียน จำนวนนักเรียน 199 คน (สถิติปี 2534) เป็นชาย 97 คน หญิง 102 คน นักเรียนทั้งหมดเป็นคนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งคนในหมู่บ้านจะส่งลูกให้เข้าโรงเรียนตามเกณฑ์

การศึกษาคาบังคับ ปัจจุบันอาจารย์ใหญ่คือ นายทวีศักดิ์ ชัยศรี (เริ่มเป็นอาจารย์ใหญ่ 1 กันยายน 2529)

ในด้านการศึกษาของประชาชนนั้น ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีบางส่วนที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการศึกษา ส่วนในเด็กรุ่นใหม่จะมีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการศึกษาคาบังคับ และส่วนใหญ่ก็ศึกษาต่อถึงระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำอำเภอ คือโรงเรียนบางบาล และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และในกรุงเทพฯ คนที่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มักจะเป็นลูกข้าราชการ และผู้มีฐานะดีและคนที่มีการศึกษาสูง เหล่านี้มักจะไม่กลับมาอยู่ในหมู่บ้านไปทำงานในท้องถิ่นอื่น และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นรอบนอกของตัวจังหวัด สาขาวิชาที่ชาวบ้านนิยมให้ลูกหลานศึกษา และประกอบอาชีพ คือ สาขาวิชาครูและอาชีพศึกษา เทคโนโลยีสายอาชีพเป็นส่วนใหญ่ เด็กในหมู่บ้านมีโอกาสศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาถ้าเด็กเหล่านี้จะช่วยพ่อแม่ทำมาหากินก็คือ ช่วยทำอัฐ เป็นแรงงานให้ครอบครัว

อย่างไรก็ดีเด็กในหมู่บ้านนี้ได้รับการศึกษาอ่านเขียนภาษาไทยได้คล่อง ส่วนผู้ใหญ่ก็อ่านเขียนหนังสือได้ อาจจะไม่คล่องนัก ส่วนคนแก่ของหมู่บ้านเขียน และอ่านได้จากประกาศทั้งหมดของที่นี่อ่านออกเขียนได้ ถ้าอ่านไม่ได้ก็เนื่องจากสุขภาพร่างกายไม่อำนวย เช่น สายตาช้ำไม่ได้มองเห็นตัวหนังสือไม่ชัด

ส่วนการศึกษาเป็นทางการนั้น จากการสำรวจครัวเรือนของหมู่บ้าน 76 ครัวเรือนพบว่าหัวหน้าครัวเรือนมีระดับการศึกษา กล่าวคือ

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี 41 คริว เรือน ร้อยละ 54

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ไม่มี

ที่เหลืออีกจะเรียนตามวัดกับพระ 35 คริว เรือน ร้อยละ 46

อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ไม่มี

สาธารณสุข

หมู่บ้านกระต๊องไม่มีสถานอนามัยประจำหมู่บ้านแต่สถานอนามัยประจำตำบล สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2481 มีเจ้าหน้าที่อนามัย 2 คน ให้การรักษาโรคต่างๆ ซึ่งไม่รุนแรง ตลอดจนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ โดยออกไปให้การบริการกับชาวบ้านในหมู่บ้าน

ภายในหมู่บ้านมีแพทย์ประจำตำบล 1 คน ซึ่งเป็นชาวบ้านที่ได้รับการอบรมจากหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย คือ นายสมจิต จิตต์สุภา อยู่ในหมู่ที่ 2 (บ้านบางบาล) และมีผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) เพื่อให้การส่งข่าวระหว่างชาวบ้านและสำนักงานสาธารณสุขหรือเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ที่สาธารณสุขต้องการให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ทราบ โดยมีคำขวัญของพวกเขาคือ "แจ้งข่าวร้าย กระจายข่าวดี ชีบบริการประสานงานสาธารณสุข" และมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ช่วยในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และรับหน้าที่นำผู้ป่วย ผู้ประสบอุบัติเหตุต่างๆ ไปอนามัยผู้ที่เป็น ผสส. และ อสม. นี้เป็นชาวบ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านเองและได้รับการอบรมจากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้

นอกจากนี้ภายในหมู่บ้านยังมีชาวบ้านไปรักษากับหมอพระที่ได้รับการเชื่อถือ คือ เจ้าคณะอำเภอบึงสามพัน พระครูเอียด เป็นเจ้าอาวาสวัดฝั่มมอญที่ตำบลสะพานไทย ได้รับการเชื่อถือในเรื่องการรักษา การเข้ากระดูกเวลาหักหรือไม่เข้าที่

อย่างไรก็ตามการรักษายามเจ็บป่วยของชาวบ้าน ในหมู่บ้านนี้จะรักษาทั้งหมดที่บ้าน และรักษาจากอนามัยตำบลที่ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 5 ของตำบลบางบาล และสถานอนามัยของตำบลบ้านกุ่มแล้วแต่ชาวบ้านสะดวกจะไปสถานอนามัยไหน ส่วนโรงพยาบาลที่นิยมไปรักษากัน คือโรงพยาบาลบางบาล เป็นโรงพยาบาลของอำเภอบึงสามพัน 10 เตียง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 1 ตำบลสะพานไทย และโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยาหรือโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ชาวบ้านไปได้สะดวกไม่ไกลจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไกลเพียง 72 กิโลเมตร

ส่วนสาธารณสุขด้านอื่นๆ เช่น ไฟฟ้า ในหมู่บ้านมีใช้กันทุกบ้านอย่างทั่วถึง ส่วนประปา
ได้เตรียมการแล้วแต่ยังมีปัญหาไม่ลงตัวกันในเรื่องของการขุดลอกบาดาล ก็เลยทำให้ชาวบ้านยัง
ไม่มีประปาใช้ก็เลยใช้น้ำจากคลองบางบาล บ้านที่มีฐานะดีก็จะมีเครื่องสูบน้ำขึ้นมาใช้ในครัวเรือน
และในการผสมดินทำอิฐ ไฟฟ้าในหมู่บ้านเข้ามาในปี พ.ศ.2515 ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยครัวเรือนละ
10-250 บาทต่อเดือน ส่วนน้ำกินจะมีอ่างน้ำหรือถังน้ำขนาดใหญ่ข้างบ้านไว้รองน้ำฝนกินตลอดปี
ส่วนส่วนนั้นพบว่าเป็นส่วนที่มีทุกครัวเรือน (จากข้อมูลของสถานีอนามัยตำบลบางบาลปี 2534
และสำรวจของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายสมาน ทรัพย์มูล ปี 2534 เช่นกัน)

สำหรับในด้านกรวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดนั้น ชาวบ้านคุมกำเนิดชนิด
ถาวร คือการทำหมัน รองลงมาคือกินยาคุมกำเนิด และการฉีดยาคุมกำเนิดตามลำดับ

สื่อมวลชน

หมู่บ้านกระต๊องไม่มีร้านขายหนังสือพิมพ์ แต่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
หนังสือพิมพ์ประจำคือ เติลนิวส์ ศาลาตรงแยกกลางหมู่บ้านที่ชาวบ้านมัก เรียกว่าศาลาหลังบ้าน
ชาวบ้านไม่ได้สนใจอ่านกันมากนัก นอกจากหนังสือพิมพ์แล้ว ในหมู่บ้านจะมีวิทยุกันทุกครัวเรือน
รายการที่ตั้งส่วนใหญ่เป็นรายการเพลง ละครชาวบ้าน บางคนก็เอาวิทยุไปฟัง เวลาไปทำอิฐ

ในปี พ.ศ.2515 หมู่บ้านกระต๊องเริ่มมีไฟฟ้า ทำให้มีสื่อมวลชนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง
ของชาวบ้านคือโทรทัศน์ ชาวบ้านกระต๊องมีโทรทัศน์ดูทุกครัวเรือน ส่วนใหญ่จะเป็นโทรทัศน์
ขาวดำ เพราะมีโทรทัศน์สี 32 เครื่อง โทรทัศน์ขาวดำ 41 เครื่อง ชาวบ้านสนใจดูโทรทัศน์กัน
มาก โทรทัศน์นับเป็นแหล่งข่าวสำคัญ ข่าวใหม่ที่ทำให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไป
ของบ้านเมืองได้มาก ด้วยคุณสมบัติพิเศษของโทรทัศน์คือ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ค่อยเห็นตัวแล้วก็
สามารถได้ยินเห็นภาพได้ชัดกว่า คือมีภาพประกอบด้วยเสียง ทำให้ข่าวโทรทัศน์เป็นที่สนใจพากษ์
วิจารณ์พูดคุยกันระหว่างชาวบ้านเกี่ยวกับข่าวสาร สารคดี และละครที่ได้ดูจากโทรทัศน์เสมอ

แหล่งข่าวที่ไม่เป็นทางการของชาวบ้านอีกแหล่งหนึ่งก็คือพ่อค้าแม่ค้าจากนอกหมู่บ้านที่
เข้าไปรับซื้ออิฐ ข้าว ในหมู่บ้านรวมทั้งรถขายอาหารสด ของชำ ที่วิ่งเข้ามาขายให้กับชาวบ้าน
ชาวบ้านจะให้ฉายารถขายอาหารนี้ว่า "รถจากรัน" หมายถึง พ่อค้า แม่ค้าจะพูดออกกระจาย
เสียงว่ามีอะไรมาขายอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยชาวบ้านไม่ต้องถามเลย สถานที่ของแหล่งข่าว
ของชาวบ้านอีกแห่งหนึ่งก็คือ วัด ชาวบ้านมักจะไปพูดคุยกับเจ้าอาวาสในเรื่องทุกข์-สุขต่างๆ ทั้ง
ส่วนตัว ส่วนรวม ทำให้คนไปชุมนุมกันวันละหลายๆ คน

สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

เศรษฐกิจของหมู่บ้านกระต้องขึ้นอยู่กับ การเกษตรกรรม และการทำอัฐที่เป็นหลักคือ การทำนา ทั้งหมด 27 ครัวเรือน ที่ทำนา อาชีพรองคือการทำอัฐมี 21 ครัวเรือน และรับจ้างทั่วไป 8 ครัวเรือน ตลอดจนมีเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย

ในด้าน การถือครองที่ดินนั้น จากการสำรวจครัวเรือนพบว่าชาวบ้านกระต้องมีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เขาที่นาบางครัวเรือนเป็นจำนวนน้อยที่นาเป็นเมรดกที่ได้รับจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ปัจจุบันชาวบ้านขายที่นาไปเป็นจำนวนมากเหลือไว้บ้างก็ไม่มาก บางคนก็ขายหมดเลยจากการสำรวจแต่ละครอบครัวจะครอบครองที่ดินเฉลี่ยดังนี้ ครอบครองที่ดิน 1-25 ไร่ มี 24 ครัวเรือน รองลงมาคือ 26-50 ไร่ มี 3 ครัวเรือน ผู้ที่มีที่ดินขนาดใหญ่ตั้งแต่ 51 ไร่ขึ้นไป พบว่าไม่มีเลย นอกเหนือนี้ที่นาของวัด 26 ไร่ ซึ่งมีผู้เช่า 5 ครัวเรือน ดังนั้นพบว่าผู้ไม่มีที่ดินเลยนั้นมี 6 ครัวเรือนด้วยกัน

พื้นที่ทำการเกษตรในหมู่บ้านแบ่งออกเป็นพื้นที่ที่ทำนา 446 ไร่ ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 40 ถึงต่อไร่ ปลูกพืชยืนต้นเป็นมะม่วง 5 ไร่ มะพร้าว 15 ไร่ มีโรงอัฐทั้งหมด 21 โรง (ข้อมูลจากการสำรวจของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายสมาน ทรัพย์มูล และตัวผู้วิจัยในปี 2534)

ข้าว

ข้าวที่ปลูกในหมู่บ้านกระต้องมีข้าวเจ้าอย่างเดียวมี 4 ชนิดด้วยกันคือ

1. ข้าวพวง ใช้พื้นที่กลุ่มปานกลาง ใช้น้ำพอสมควร ข้าวเมล็ดสั้น ชาวบ้านนิยมปลูก
2. ข้าวพม่าแหกคูก ใช้พื้นที่และน้ำเหมือนข้าวพวง ข้าวเมล็ดยาว
3. ข้าวพวงมะเตือ ใช้พื้นที่ดอนหน่อย เพราะใช้น้ำน้อยได้
4. ข้าวพวงหางหมู ปลูกที่ที่ลุ่มมาก

ระยะเวลาในการจ้างและอัตราค่าจ้างจะแบ่งเป็นตอนๆ ซึ่งแตกต่างกัน เช่น ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนส่งข้าวมาเก็บที่ยุ้ง อัตราค่าจ้างในหมู่บ้านมีดังนี้

- ค่าจ้างไถไร่ละ 100 บาท
- ค่าจ้างเครื่องตัดข้าว 1 ฟอน ราคา 2 บาท (1 ฟอน = 2 แขนโอบรอบกองข้าว)
- ค่าจ้างเกี่ยวข้าวงานละ 50 บาท ไร่ละ 200 บาท

การทำนาของชาวบ้านกระต้องนิยมทำนาหว่าน และทำนาปีละครั้ง ชาวบ้านไม่นิยมการใช้น้ำ เพราะที่ลุ่มน้ำท่วมแล้วการใส่ปุ๋ยก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร

นอกจากการทำนาแล้วการทำอิฐก็เป็นอาชีพที่ทำกันมากในหมู่บ้าน ชาวบ้านทำอิฐเกือบเท่ากับการทำนา ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของดินและสภาพแวดล้อม ลักษณะภูมิประเทศเหมาะสม และได้ผลผลิตผลดีกว่าการทำนา

ทำอิฐ

การทำอิฐได้เข้ามาแพร่หลายในหมู่บ้านกระเตื้องเมื่อประมาณ 10-15 ปี การทำอิฐเป็นงานที่ต้องใช้เวลาตลอดวัน เป็นงานคล้ายอุตสาหกรรมในครัวเรือนใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือนหมู่บ้านกระเตื้องมีโรงอิฐทั้งหมด 21 โรง

วิธีการทำอิฐ จะต้องนำดินสำหรับทำอิฐที่หมักเอาไว้ในบ่อสี่เหลี่ยมที่ขุดไว้กว้าง ยาว ลึก แล้วแต่ความพอใจของผู้ทำ และขนาดพื้นที่นั้นๆ แล้วนำแกลบกับน้ำมาผสมเคล้าไปกับดินเหนียว และดินทราย เพราะมีคุณสมบัติทำให้อิฐเมื่อเผาแล้วไม่เปราะหักง่าย และสภาพดินในหมู่บ้านกระเตื้องพบว่าดินชั้นบนเป็นดินเหนียว ข้างล่างเป็นดินทรายผสมกันในอัตราส่วนพอเหมาะ แล้วลงไปย่ำดินหรือใช้เครื่องตีดินทำให้ส่วนผสมต่างๆ นั้นเข้ากันได้ดีที่แล้วก็ใช้ผ้าพลาสติกคลุมปิดเอาไว้ทิ้งไว้ 1 คืน จึงนำดินที่ผสมแล้วนี้มาใช้ได้ผู้ทำจะต้องตื่นแต่เช้ามีประมาณตี 3 ตี 4 เพื่อทอดอิฐ การทอดอิฐ คือ การนำเอาดินที่หมักไว้แล้วนั้นตักขึ้นมาใส่กระบะไม้เล็ก มีล้อเป็นไม้มาหยอดลงในพิมพ์ไม้ที่เขาเจาะไว้เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดก้อนอิฐ 1 ก้อน ให้ทอดเรียงรายอยู่บนลานกว้างกลางแจ้ง เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นแล้วที่จะแดดเผาจนดินเปียกนั้นแห้งเป็นก้อนอิฐดิบๆ ที่แข็งตัวพอปลายหนอย เขาจะเก็บอิฐที่ตากไว้นี้ แล้วนำมาทำการใสอิฐคือ ใช้มีดคมๆ ปาดด้านหน้าด้านข้างของอิฐทั้งหกด้านให้เรียบซึ่งเป็นงานที่ใช้เวลามาก เพราะต้องหยิบขึ้นมาทาทีละก้อน บางทีเนื่องจากความร้อนแรงของแดดในเวลากลางวัน ผู้ทำจะพักผ่อนในตอนกลางวันแล้วใสอิฐกันในตอนเย็นหรือกลางคืน โดยต่อไฟให้แสงสว่างในบริเวณลานอิฐ อิฐที่ใสเรียบร้อยแล้วก็จะนำมาเรียงเข้าเตาเผา ในการเรียงต้องมีเทคนิคในการเรียง เพื่ออิฐจะได้สุกโดยทั่วถึงกันเขาจะก่อเป็นลิ้นคางตั้งเป็นกำแพงแล้วเอาแกลบใส่ลงไปช่องระหว่างกำแพงอิฐนั้นๆ อิฐจะเรียงจนเต็มโรงเผา แล้วจุดไฟที่แกลบนั้น ความร้อนจากการเผาแกลบในช่องว่างของกำแพงอิฐนั้นจะเผาอิฐให้สุกออก เป็นสีแสดจัดใช้เวลาประมาณ 7 วัน จึงจะสุกได้ทั่วกัน

อิฐเหล่านี้ทำได้เฉลี่ยวันละ 1,500 - 2,000 ก้อน แต่จะเผาได้ 1 เตาต้องได้อิฐประมาณ 80,000 - 100,000 ก้อน

สัตว์เลี้ยง

ชาวบ้านกระตือรือร้นเลี้ยงสัตว์ไว้ใต้อยุธาณบ้าน สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ ไก่ วัว และควาย ทุกบ้านจะเลี้ยงไก่ไว้สำหรับขายบ้างบริโภคบ้าง ซึ่งมี 10 ครัวเรือนมีไก่ทั้งหมด 45 ตัว ส่วนวัวมีเลี้ยงไว้ใช้งานแต่ก็ลดลงมากจะเลี้ยงไว้ขายส่วนน้อย เนื่องจากเครื่องมือทางการเกษตรในหมู่บ้านทันสมัยมีผู้เลี้ยงวัว 8 ครัวเรือน ประมาณ 56 ตัว ส่วนควายในหมู่บ้านนี้แทบจะสูญพันธุ์แล้ว เพราะเหลืออยู่เพียง 1 ตัว เจ้าของเลี้ยงไว้เพราะผูกพันกับมันมากกว่าที่จะใช้งาน

การค้าขาย

ร้านค้าในหมู่บ้านเป็นร้านเล็ก ๆ มีเพียง 1 ร้าน นอกจากจะเป็นร้านในหมู่บ้านใกล้เคียงจะขายของเบ็ดเตล็ดทั่วไปตั้งแต่ อาหารสดแห้ง เครื่องใช้ต่างๆ จากนี้ก็มีรถขายอาหารเข้ามาในหมู่บ้านทุกวัน หรือซื้อในร้านหมู่บ้านใกล้ๆ กัน บางครั้งก็เข้าไปตลาดในตัวจังหวัด แม่ค้าในหมู่บ้านจะออกไปซื้อของจากตลาดในจังหวัด แล้วนำมาขายให้ชาวบ้านอีกต่อหนึ่ง ส่วนรถขายอาหารก็เป็นรถที่มาจากตัวจังหวัด

อาชีพรับจ้าง

อาชีพรับจ้างส่วนใหญ่จะรับจ้างทั่วไปตามความสามารถของแต่ละคนซึ่งชาวบ้านเหล่านี้จะมีอาชีพหลักๆ อยู่แล้ว เช่น ทานาหรือรับจ้างทำอิฐในโรงอิฐในหมู่บ้านกระตือรือร้น ถ้าเป็นฤดูเกี่ยวข้าวก็จะรับจ้างเกี่ยวข้าว

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

ลักษณะครอบครัว

หมู่บ้านกระตือรือร้นมีลักษณะการตั้งบ้านเรือนเรียงรายตามริมแม่น้ำ และคนที่อยู่ในหมู่บ้าน 90 เปอร์เซ็นต์เป็นคนดั้งเดิมของหมู่บ้านนี้ ความผูกพันในกลุ่มที่เป็นญาติพี่น้อง ใกล้ชิดกันมากมีอยู่ โดยดูความสัมพันธ์ของคนแต่ละครอบครัว ซึ่งเกี่ยวกันเป็นเครือญาติกันไม่ทางฝ่ายพ่อก็ฝ่ายแม่ หรือที่นับถือกันเสมือนญาติบ้าง และชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่จะรู้จักกันทุกครัวเรือน เมื่อมีประเพณีพิธีต่างๆ ของครอบครัวและชุมชนก็จะช่วยเหลือกัน

ลักษณะครอบครัวในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) มากกว่าครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) จากการสำรวจพบว่าในหมู่บ้านมีครอบครัวขยาย 67 ครอบครัว และครอบครัวเดี่ยว 9 ครอบครัว ทั้งนี้เป็นข้อมูลที่สำรวจได้ในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษา

จากครอบครัวขยายที่มีแนวโน้มจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเพราะลูกหลานจะไปทำงานนอกหมู่บ้าน ในตัวเมือง ตามโรงงานอุตสาหกรรม และในกรุงเทพฯ และจะมาเยี่ยมบ้านเป็นครั้งคราว แต่ก็ไม่ได้คิดจะมาอยู่ที่เหลือแต่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย บางบ้านจะอยู่แต่พ่อ-แม่ ส่วนลูกหลานที่ได้แต่งงานกับคนนอกหมู่บ้าน หรือท้องถิ่นอื่นก็คิดจะตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่ตนทำงาน สำหรับครอบครัวบางครอบครัวลูกๆ ก็จะไปหาหลานมาฝากให้พ่อ แม่ เลี้ยงไว้แล้วออกไปทำงาน ส่งเงินมาบ้าง ไม่ส่งบ้าง

การแต่งงานให้ความสำคัญทางบ้านผู้หญิงเป็นหลัก เมื่อแต่งงานแล้วผู้ชายส่วนใหญ่มักจะย้ายเข้าไปอยู่กับญาติฝ่ายหญิง มีบางคู่แต่ส่วนน้อยที่ผู้หญิงจะมากอยู่กับฝ่ายชาย เนื่องจากฐานะทางครอบครัวฝ่ายหญิงยากจนกว่ามาก

แต่ครอบครัวที่มีลูกหลานอยู่ คนเฒ่าคนแก่ที่ในแต่ละครอบครัวจะได้รับการเคารพนับถือจากลูกหลาน และคนแก่ที่จะทำหน้าที่ช่วยดูแลบ้าน เลี้ยงหลาน หรือทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ นามสกุลของชาวบ้านกระต๊อง จากการเล่าของผู้อาวุโสของหมู่บ้านว่า แต่ก่อนตัวแกไม่มีนามสกุลใช้ชื่อกจากสวนศุกษร คือ พืชยืนต้นที่ปลูกในบ้านว่ามีต้นไม้อะไรก็ต้น ต่อมาเมื่อต้องมีนามสกุลก็เลยเอาชื่อปูมาเป็นนามสกุล ปูอิน ก็เลยเป็น "อินสนอง" ตระกูลที่เก่าแก่เป็นพวกวงมโหรีในหมู่บ้าน ก็ใช้นามสกุล "ดนตรี" และ "ทองอ่อน" ปัจจุบันนามสกุลที่มีมากในหมู่บ้านลูกหลานมากคือ "เวชวงษ์"

นอกจากนี้ก็มีอีกหลายนามสกุลแต่ก็เป็นคนต่างหมู่บ้าน แต่งานกับผู้หญิงบ้านกระต๊องแล้วย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน

ศาสนาและความเชื่อ

ชาวบ้านกระต๊อง นับถือศาสนาพุทธ ควบคู่ไปกับประเพณีพิธีความเชื่อที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดมาครั้งบรรพบุรุษ เช่น พิธีบุญหลังบ้านและพิธีเสียดะเบะกะบาน ซึ่งเป็นพิธีที่น่าสนใจมาก รายละเอียดของพิธีนี้ข้าพเจ้าจะกล่าวในบทต่อไป

ในด้านพุทธศาสนานั้น ในหมู่บ้านมีวัดประจำหมู่บ้าน 1 วัด คือวัดโบสถ์วัดนี้สันนิษฐานของครูหวล สุมาลัย ว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย วัดมีเนื้อที่ 81 ไร่ โดยมีโรงเรียนตั้งอยู่ในอาณาเขตของวัด ทั้งโรงเรียนระดับท้องถิ่น และระดับอำเภอ รวมทั้งศูนย์ศิลปาชีพพิเศษใน

พระบรมราชาธิราชเจ้าอวาสองค์ปัจจุบันชื่อพระครูมงคลประสาธน์ (ประดับ ปากาโร) บวชมาแล้ว 39 พรรษา วัดโบสถ์เป็นวัดเก่าแก่เป็นศูนย์กลางของวัดอื่นๆ ในหมู่บ้านใกล้เคียง เจ้าอวาสเป็นพระที่ชาวบ้านนับถือมาก และเป็นพระนักพัฒนารูปหนึ่ง ได้สร้างผลงานมากมายเพื่อความเจริญของวัด ตั้งแต่บูรณะอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ หอสมุดมนต์ ฌาปนสถาน ฯลฯ ในด้านการช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยและเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านมียาตำรับโบราณเป็นยาสมุนไพรรักษาคนเป็นลม เป็นไข้ทับระดู และยาบำรุงเลือดอีกด้วย

ในด้านกรณับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้ความสำคัญมีดังนี้

1. นามนต์หลวงตาแปลก ได้มรณภาพไปเมื่อ พ.ศ.2511 เป็นอดีตเจ้าอวาสนามนต์ท่านรักษาสมานบาดแผลได้ดีอย่างทันตาเห็น (คาบอกเล่าชาวบ้าน) อีกทั้งรักษาอาการเคล็ดขัดยอก ช้ำบวมทั้งคน และสัตว์

2. นามนต์หลวงพ่อบุญเพชร์ เป็นพระพุทธรูปหล่อทองเหลืองปางสมาธิหน้าตักกว้าง 24 นิ้ว นายดาบตำรวจไพศาลเพชรสว่างได้สร้างถวายวัดโบสถ์เมื่อ พ.ศ.2529 ปี พ.ศ.2530 ได้เกิดอุบัติเหตุ คือ เกิดน้ำซึมเป็นเม็ดเหงื่อหยดไหลจากนิ้วพระหัตถ์ขวาของท่าน และน้ำนี้รักษาอาการปวดขา รักษาตา ปรากฏว่าหายเป็นปลิดทิ้ง

3. รูปปั้นสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ซึ่งนางอรศรี เกิดแดนเป็นผู้ติดต่อนายไพโรจน์ ฉัตรวราภรณ์ พร้อมคณะนางผดุงสมเด็จฯ ไปบรรจุเมื่อ 16 ตุลาคม 2531 เป็นศิริมงคลให้ชาวบ้านที่นับถือได้สักการะบูชา

วัฒนธรรมความเป็นอยู่

อาหารการกิน

ชาวบ้านกระตือรือร้นบริโภคข้าวเจ้า เป็นหลักทุกครัวเรือน แม้ในพิธีกรรมต่างๆ ตามประเพณี เช่น พิธีแต่งงาน และพิธีศพหรือพิธีอื่นๆ ส่วนกับข้าวที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มชน ได้แก่ น้ำปลาร้าหลน กับผักต้มต่างๆ หรือน้ำพริกต่างๆ

ต้มส้ม คือ ต้มรสชาดเหมือนต้มยำ แต่จะออกรสหวานจะใช้ต้มกับปลาสดไม่ยัดต้มกับเนื้อสัตว์ชนิดอื่น

แกงส้ม คือ แกงที่มีน้ำพริกไม่ใส่กะทิ จะแกงกับปลาเป็นส่วนใหญ่มีรสเปรี้ยว

แกงกะทิ มีน้ำแกงเผ็ด และไม่เผ็ด ที่เผ็ดมีแกงเขียวหวาน แกงพริกแดงใส่ไก่บ้านกับหน่อไม้สด ซึ่งเป็นไก่ที่เลี้ยงไว้ หน่อไม้จากกอไผ่ในหมู่บ้านมะพร้าวจากต้น แกงกะทิที่ไม่เผ็ด เช่น แกงกะทิหัวปลาดุกแห้งจะเป็นปลาที่ชาวบ้านตากแห้งเก็บไว้กินได้นานๆ เช่น ปลาช่อน

พวกยำ จะเป็นยำหมู ไก่ เนื้อ หรืออื่นๆ ที่นิยมก็ปลาแห้งมาใส่ของที่มีในสวนครัว และที่บ้าน เช่น ใส่มะม่วงเป็นรสเปรี้ยว ไม้เครื่องดับกลิ่นคาวพวกตะไคร้ ใบมะกรูด มะพร้าวคั่ว ใบสาระแหน่ ผักชีใบยาว เป็นต้น

อาหารของชาวบ้านกระเตื้อง มักหาได้จากไร่สวนคลอง และหนองน้ำต่างๆ หรือจากสวนครัว หรือในละแวกหมู่บ้าน เช่น ขี้เหล็ก หน่อไม้ ก้านบอน ก้านเผือก ต้นบุก มีบางอย่างที่ต้องหาซื้อจากร้านในหมู่บ้าน รับประทาน หรือก็ไม่ไปตลาดนัดที่มีทุกวันอาทิตย์ที่วัดจุฬามณี ตำบลบ้านกุ่ม สิ่งที่บ้านจะไปซื้อจะเป็นพวกหอม กระเทียม พริกแห้ง

นอกจากนี้ชาวบ้านยังถนอมอาหารไว้ทานได้นานๆ เช่น ทำปลาแจ่ว ปลาร้า น้ำปลา ไข่กินเองตลอดปีอีกด้วย

ขนม มีขนมเปียก ไข่แป้งข้าวเหนียว กวนกับน้ำตาลปีบ วยด้วยถั่วเขียวทองคั่วขนมกล้วย กล้วยนาบ คือเหมือนขนมกล้วยห่อใบตองแล้วใช้แป้งและขนมตาล

ภาษา

เป็นภาษาไทยภาคกลาง แต่ผู้สูงอายุจะมีสำเนียงเหนือคล้ายสำเนียงของคนสุพรรณบุรี แต่คนที่ได้เรียนหนังสือจะพูดเหมือนคนไทยภาคกลางทั่วไป

การแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของชาวบ้านกระเตื้องทั้งชายและหญิงจะแบ่ง เป็นชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และชุดที่ใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น มีเทศกาล งานประเพณี พิธีต่างๆ

ชุดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ชายถ้าเป็นคนรุ่นปัจจุบันก็จะแต่งกายเหมือนคนไทยในเมืองทั่วไป ส่วนผู้สูงอายุก็ยังคงไว้การแต่งกายแบบเดิม คือ ผู้ชายจะนุ่งกางเกงขากว้าง ยาวแค่น่อง สีส้ม เรียกว่า กางเกงกุยเฮง เสื้อคอกลมสีเข้ม ผ่าหน้าตลอด แขนสั้น ติดกระดุม หรือไม้ใส่เสื้อ สิ่งที่พวกผู้ชายสูงอายุขาดไม่ได้คือ ผ้าขาวม้าจะใช้คาดเอว พาดพา โปกหัว นุ่งอยู่บ้าน หรือนุ่งอาบน้ำ หรือห่มเฉียงไหลทับเสื้อ เวลาไปวัดหรือไปเวลาในงานพิธีต่างๆ

ผู้หญิงถ้าวัย 50-60 ปี จะนุ่งผ้าถุงพื้นสีไม่ฉูดฉาดไม่มีเชิง สวมเสื้อ แล้วแต่บางคนก็เสื้อไม่มีแขน แขนสั้น แขนยาว คอกลม คอเหลี่ยม หรือเสื้อคอกระเช้า ผู้หญิงที่อายุ 70-80 ปี นิยมใส่เสื้อคอกระเช้า และนุ่งผ้าโจงกระเบนพื้นส่วนใหญ่

ชุดที่ใช้ในโอกาสพิเศษ เช่นไปวัดทำบุญ พิธีต่างๆ ผู้ชายวัยหนุ่มที่วัยกลางคนจะนิยมนุ่งกางเกงขายาวตามที่คนในเมืองนิยมใส่ ใส่เสื้อเชิ้ตส่วนใหญ่จะสีขาวหรือเสื้อคอกลมผ่าหน้าตลอดติดกระดุม แขนสั้น จะเป็นชายสูงอายุ และนุ่งกางเกงขากว้างสีเข้มยาวถึงข้อเท้า

ผู้หญิงถ้าเป็นลูกหลานที่ไปทำงานในเมืองก็จะแต่งตามแต่ที่นิยมกัน กระโปรงบ้าง กางเกงบ้าง ผ้าถุงบ้าง ส่วนเสื้อจะนิยมเป็นเสื้อลูกไม้ในผู้หญิงสูงอายุ และนุ่งโจงกระเบนที่มีลายสดสวยงดงาม ใส่เสื้อคอกลม แขนกระบอก ผ่าหน้าตลอด คอดเอวเล็กน้อย มีผ้าขาวห่มเฉียงทับเสื้อ

คนที่แก่มากๆ หรือคนในท้องถิ่น ทั้งชายและหญิงไม่นิยมใส่รองเท้า ถ้าใส่ส่วนใหญ่จะเป็นรองเท้าฟองน้ำเป็นหลัก หรืออื่นๆ ตามแต่จะหาซื้อกันในละแวกนั้น

ทรงผมชาย ก็เหมือนผมชายไทยภาคกลางส่วนใหญ่ ผู้หญิงก็ เช่นเดียวกันจะทำผมตัดตามยุคสมัย คนที่แก่ผู้หญิงจะไว้ผมทรงกระพุ่ม และยังมีนิยมไปตัดผมให้กันและกันด้วยกรรไกรหนีบ ตัดผมแบบเก่า

ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องใช้ไม้สอย

เครื่องใช้ไม้สอยของชาวบ้านกระเดื่องแบบดั้งเดิมที่พบเห็นในหมู่บ้านกระเดื่องที่ยังคงใช้ในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมต่างๆ ได้แก่

1. เสวียน ใช้เป็นที่รองก้นหม้อ เนื่องจากหม้อดินมีเนื้อบางขณะที่ใส่อาหารลงไปหม้อจะทำให้น้ำหกเพิ่ม ถ้าวางบนพื้นแข็งๆ อาจจะทำให้หม้อแตกทะลุ หรือหม้ออะลูมิเนียมที่หุงด้วยเตาพื้นจะทำให้เกิดเขม่าดำ ที่เรียกว่า "ดินหม้อ" ถ้าวางบนพื้นครัวจะทำให้เปื้อนพื้น จึงต้องมีเสวียนรองรับ (ดูภาพที่ 1 หน้า 99)

2. เตามอญ (เตาเชิงกราน) ทำด้วยดินเผาใช้ประโยชน์ในการหุงต้มที่ใช้พื้นเป็นเชื้อเพลิง (ดูภาพที่ 2 หน้า 99)

3. โม่หิน ทำด้วยหินเป็นเครื่องบดที่ใช้บดน้ำหนักกลงด้วยน้ำหนักของตัวเองที่หมุนด้วยหินแกรนิตมีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกเตี้ย วางซ้อนกับแผ่นหินที่มีร่องสำหรับน้ำไหลรอบๆ แกนกลาง หน้าตัดหินที่วางซ้อนกันทั้งท่อนบนและท่อนล่างสกัดเขาไว้เป็นร่องลึกๆ ทว่าไปเพื่อ

เป็นช่องสำหรับ เมล็ดพืช และวัสดุที่ต้องการบดตีร่อนเหล่านั้นแล้วถูกครูดไปในขณะที่ไม่หมุน เมล็ดพืช (ข้าวสาร) จะหลุดออกไปที่ละน้อยๆ จนละเอียด ข้างหน้าของไม้ทอนบนนี้มีมือจับสำหรับหมุนได้ เวลาหมุนจะหมุนเพียงทอนบนเท่านั้นทอนล่างจะไม่หมุน สิ่งที่ถูกบดแล้วจะไหลไปรวมกันที่ปากไม้ แล้วใช้ภาชนะรองรับอีกต่อหนึ่ง (ดูภาพที่ 3 หน้า 100)

4. กระชอน เป็นเครื่องกรองเพื่อแยกน้ำและการออกจากกันคือแยกน้ำกะทิออกจาก เนื้อมะพร้าวมีลักษณะเป็นรูโปร่งเล็กๆ สานด้วยไม้ไผ่เส้นเล็กๆ ขัดสานกันให้มีรูเล็กๆ ทัวๆ ไป ขึงติดกับขอบไม้ไผ่ ทราวย ไม้ มีไม้รูปกลม และสี่เหลี่ยม มีหูยาวยื่นออกมาเพื่อสำหรับวางพาดกับ ปากภาชนะ (ดูภาพที่ 4 หน้า 100)

5. ตะกร้า เป็นภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่เป็นตาโปร่ง มีประโยชน์สำหรับล้างปลาหรือ ของอื่นที่ล้างด้วยมือไม้ชนิด (ดูภาพที่ 5 หน้า 101)

6. หม้อตะน รูปร่างลักษณะเหมือนหม้อดินที่ใช้หุงข้าว แตกต่างตรงผิวด้านนอกของ หม้อตะนมีลายขรุขระ ใช้สำหรับใส่ข้าวไว้มืด หรือ น้ำตาล (ดูภาพที่ 6 หน้า 101)

7. ตะแกรง เป็นภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่เป็นตาโปร่ง ลักษณะเกือบจะราบกับพื้น มี ขอบขึ้นมาเป็นรูปวงกลม ใช้สำหรับตากสิ่งต่างๆ เช่น ตากพริกแห้ง ตากปลา ฯลฯ (ดูภาพที่ 7 หน้า 102)

8. กะบาย เป็นภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่ ลักษณะเหมือนกะบุงแต่มีขนาดเล็กกว่า ใช้ สำหรับใส่พวกข้าวเปลือก ข้าวสาร หรืออื่นๆ (ดูภาพที่ 8 หน้า 102)

9. เครื่องทำตัวขนมปลากุ๊ม ทำด้วยไม้กระดานเจาะรู ใช้สำหรับกดแบ่งให้เป็นตัว เพื่อทำขนมปลากุ๊ม (ดูภาพที่ 9 หน้า 103)

10. ถาด มีทั้งถาดที่ทำด้วยทองเหลือง ถาดกระเบื้องเคลือบใช้สำหรับใส่ของต่างๆ เกี่ยวกับการทำบุญ ใส่พาน พลุ ฐูปเทียนดอกไม้ (ดูภาพที่ 10 หน้า 103)

11. ขันตักบาตร มีขันทองเหลือง ขันลงหิน ขันเงิน ใช้สำหรับใส่ข้าวสุกไปวัดหรือใน พิธีกรรมต่างๆ สำหรับใส่ข้าวสุกตักใส่บาตรพระ และมีพานรองรับอีกด้วย (ดูภาพที่ 11 หน้า 104)

12. พาน ใช้ในงานพิธีทางพุทธศาสนา สิ่งใดจะถวายพระสงฆ์ส่วนมากจะเป็นหมากพลุ มีพานทองเหลือง (ดูภาพที่ 12 หน้า 104)

ลักษณะทางการเมืองการปกครอง

ในทางการเมืองการปกครองหมู่บ้านกระเดื่องคือ หมู่ 1 ของตำบลบางบาลมีกำนัน 1 คน คือ นายลออ ศาลาศัย มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 1 คน คือ นายสมาน ทรัพย์มูล และคณะกรรมการหมู่บ้าน 6 คน รวมทั้งกำนันด้วย แต่เดิมกำนันคนปัจจุบันเป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้าน พอมามีปี 2529 ได้รับเลือกเป็นกำนันของตำบลบางบาล

กรรมการหมู่บ้านกระเดื่อง จะทำหน้าที่ในการประสานงานต่างๆ ที่จะมีขึ้นในหมู่บ้าน รวมถึงการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการที่จะทำกิจการใดๆ ของหมู่บ้านในงานบุญหรือเทศกาลต่างๆ ในแต่ละปี ไม่ได้แบ่งแยกหน้าที่อย่างแท้จริง กรรมการเหล่านี้จากการพูดคุยกับชาวบ้าน และบุคคลที่ชาวบ้านนับถือ คณะกรรมการนี้ตั้งขึ้นมาตามตำแหน่ง แต่ไม่ได้ปฏิบัติงานอะไร เป็นเรื่องราวเหมือนหน้าที่ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ชาวบ้านเองก็ไม่ให้ความร่วมมือกับกำนันที่มีความขัดแย้งไม่พอใจ ในการปฏิบัติงานในหลายเรื่องของกำนันที่เข้าไปแล้วประโยชน์ไม่ได้ เกิดกับส่วนรวมหรือชาวบ้าน อย่างแท้จริงหรือจริงใจที่จะทำประโยชน์ ชาวบ้านกล่าวถึงการสร้างถนนที่ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่กำหนด การทำประปาในหมู่บ้าน จนบ้านนี้ชาวบ้านก็ยังคงไม่มีน้ำใช้ทั้งที่เสียเงินแล้ว ชาวบ้านมองว่ากำนันจะเข้าไปเพื่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มอื่นมากกว่าชาวบ้าน ทำให้กำนันเข้ากับชาวบ้านไม่ได้ ดูได้จากเวลาไปทำบุญที่วัด ถ้ากำนันลูกขึ้นมากล่าวหรือพูดอะไรชาวบ้านจะไม่ตั้งใจฟัง ซึ่งตรงกันข้ามกับเจ้าอาวาสวัดโบสถ์ ชาวบ้านจะตั้งใจฟังท่านพูดและศรัทธา พร้อมใจกันช่วยทำตามคำสั่งที่เจ้าอาวาสขอความช่วยเหลือ

งานในหน้าที่ของหมู่บ้านในการติดต่อระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คือ นายสมาน ทรัพย์มูล เป็นคนที่เข้ากับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี มีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือ

อย่างไรก็ตามชาวบ้านกระเดื่อง เป็นคนที่มีนิสัยโอบอ้อมอารี ขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ไม่มีคดีร้ายแรง อันธพาลเกะกะ ในหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสำคัญกับไสยศาสตร์ การเข้าทรง นิยมไปทำบุญที่วัด สร้างโบสถ์ ฟังเทศน์ ถือนศีลกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งวัยกลางคนไปถึงคนแก่

ข่าวสารต่างๆ ชาวบ้านมักจะรู้จากผู้ช่วยกำนันเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีตำแหน่งเป็น อสม. ของสาธารณสุขด้วย ส่วนความจำเป็นที่ชาวบ้านต้องติดต่อกับทางอำเภอ ชาวบ้านมักจะไปทำธุระด้วยตนเอง

ส่วนในด้านความสนใจทางการเมืองนั้น จากการพูดคุยสอบถามชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ราชการ กำนัน พบว่าชาวบ้านมีความสนใจ และตื่นตัวในทางการเมืองพอสมควร การเมืองมีแนวโน้ม ยึดตัวบุคคลเป็นหลักมากกว่าพิจารณาแนวนโยบายของบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีการชื่อเสียงกันมากในเรื่องนี้ชาวบ้านไม่ปิดบัง และถ้ามีคนแปลกหน้าเข้าไปถามเรื่องราวต่างๆ ก็จะถามว่าเอาเงินมาแจกหรือ? ดังนั้นการเลือกตั้งของชาวบ้านที่ผ่านมามีความซื่อสัตย์ ในการรับสินจ้างแล้วต้องเลือกให้บุคคลนั้น มิฉะนั้นจะเป็นบาปทางใจ และผู้ที่เข้ามา ก็ได้รับการชี้แนะให้เลือกจากผู้นำในหมู่บ้าน

ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของหมู่บ้านกระเตื้อง และลักษณะองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมไทยทั่วไป ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีบุญหลังบ้าน และพิธีเสียดะเบาะกะบาน และการตีความทางสัญลักษณ์ในพิธี เพื่ออธิบายระบบคิดของคนในหมู่บ้าน และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในสังคมจะกล่าวในบทต่อไป

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย